

API GODE RÅD OM FOREBYGGELSE AF UHELD MED GYLLEGAS

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Gyllegas i farlige mængder er en lumsk dræber, fordi gassen hverken kan ses eller lugtes. Derfor kan god forebyggelse og en beredskabsplan på bedriften redde liv.

Jævnligt hører vi om personer i landbruget, der dør mens de arbejder med gylle. Arbejdet med gylle skal derfor foregå med stor agtpågivenhed da den svovlbrinte, der frigives fra gyllen kan forekomme i dødelige koncentrationer. Efter kun 1-2 indåndinger, lammes luftvejene, og døden indtræffer straks efter. Man får ingen advarsler – hverken synligt eller via lugt – om en høj sundhedsskadelig koncentration.

Ved alle nedstigningsåbninger til gyllebeholdere og pumpebrønde skal være opsat advarselsskilte.

I LIVE OG UDEN VARIGE MÉN

Det var en mirakuløs udgang for en landmand, der blev stærkt påvirket af svovlbrinteholdig gyllegas under arbejde i en to meter dyb tørbrønd. På vej op af brønden blev han fuldstændig lammet, faldt bagover og fik alvorlige skader i baghovedet. En medarbejder fra en maskinstation skulle holde øje med situationen og holde brønden fri for gylle med en slamsuger. Han fik, sammen med en kvindelig medarbejder på gården, bundet et reb om livet på landmanden. Begge blev stærkt påvirkede af gassen under forløbet. Landmanden blev løftet op af brønden med slamsugerens kran, og de tilkaldte ambulancefolk ydede førstehjælp. Landmandens redning var, at der var andre personer tilstede og et teknisk hjælpemiddel indenfor rækkevidde, ellers var han formentlig død.

ARBEJDSOPGAVER I KVÆGBRUGET DER KRÆVER SÆRLIG OPMÆRKSOMHED

I kvægstalde og under arbejdet med gylle, bør man stille skarpt på nogle særligt risikofyldte opgaver, der kræver omtanke og forholdsregler inden man går i gang med arbejdet:

- Omrøring af gylle bør kun ske i pumpe eller omrørebrønd, der med vandlås er adskilt fra gyllekanalen i stalden. Herved undgås at giftige gasser siver tilbage i stalden.
- Bagskyl må kun foretages med vand eller afgasset gylle. Der skal omrøres grundigt i pumpetanken for at sikre, at gyllen er afgasset, før den pumpes ind i kanalerne.
- Omrørebrønd. Gylle i ringkanal holdes omrørt ved dagligt at passere en udendørs placeret omrøre-brønd. Ved almindelig drift vil omrøring sikre homogen gylle med mindsket risiko for aflejringer og sam-tidig reduceret risiko for frigivelse af svovlbrinte til stalden. Indfør procedure for jævnlige tjek af syste-met. Omrørebrønde skal overdækkes med spaltegulv eller anden rist, så eventuelle gasser kan afgives til det fri. Brønde skal placeres, så eventuel gyllegas ikke er til gene for andre. Omrørebrønde bør være indhegnet til mindst 1,5 m over terræn, så mennesker og dyr kan holdes på afstand.
- Ophobet gylle i kanaler. Gyllen kan ophobes i kanaler under stalden og ved afleveringen til tværkana-len, hvorved der kan ske prop-dannelser. Nogle gange er det nødvendigt at løsne den ophobede gylle manuelt - fx ved spuling. Husk åndedrætsværn med gasfilter under arbejdets udførelse.

HUSK INSTRUKTION OG PERSONLIGE VÆRNEMIDLER

Instruér alle medarbejdere i farerne ved arbejde med gylle og håndtering af gylle i stalden. Tilrettelæg arbejdsopgaven sammen, sådan at det udføres sikkert.

Gå aldrig ned i kanaler eller omrørebrønd uden fuldt sikkerhedsudstyr. Husk det er muligt, at tilkalde profes-sionel hjælp til arbejdet. Ved nedstigning skal man altid benytte lufforsynet åndedrætsværn og være op-mærksom på at:

- Kanalen skal være helt tømt for gylle
- Kanaler skal være forsvarligt udluftede.

Husk også at det er muligt at anskaffe personbårne gasdetektorer, der måler svovlbrinte og giver alarm ved sundhedsskadelige koncentrationer.

Læs mere i vejledningen om 'Sikkerhed ved arbejde med gylle', og se også de lovpligtige opslag om før-stehjælp ved forgiftning af gyllegas og advarsel om gylleanlæg.

FÅ STYR PÅ SKILTNING

Ved gylleanlæg skal du være opmærksom på følgende skilte:

- Ved alle nedstigningsåbninger til gyllebeholdere og pumpebrønde (herunder fortanke) skal der på iøjne-faldende steder være opsat advarselsskilte om forgiftningsfare og førstehjælp i forgiftningstilfælde.
- Ved pumpesteder skal der være opsat advarselsskilt om brandfare.
- I enhver stald med gylleanlæg skal der være et tydeligt opslag, som forklarer om gylleanlæggets betje-ning samt sikkerhedsforanstaltninger og et opslag om førstehjælp ved forgiftningstilfælde.
- På gyllevognen skal der på tankens forreste endebund eller på en eventuel lejder findes vejrfaste skilte, som oplyser, at gylle kan afgive livsfarlig gas under påfyldning, og at ophold på tanken under fyldning er forbudt.

FÅ STYR PÅ BEREDSKABSPLANEN

En beredskabsplan er et praktisk redskab, som ledelse og medarbejdere kan bruge, når ekstraordinære hændelser skal håndteres – fx hvis der sker en ulykke. Planen skal beskrive, hvordan den overordnede kri-sestyring skal foregå. Planen skal være kendt for medarbejdere og ledelse, så den kan blive bragt i anvendelse, hvis uheldet er ude. Gennemgå jeres beredskab på et personalemøde og sørg for, at alle nye medarbejdere får information:

- Gennemgå slavisk opslaget om førstehjælp
- Beslut om der er behov for førstehjælpskursus
- Undersøg, hvor den nærmeste hjertestarter findes (også kaldet AED - Automatisk Ekstern Defibrillator)
- Arranger eventuelt en øvelse, så I får afprøvet jeres beredskab ved fx tilfælde af gylleforgiftning
- Få drøftet brug og vedligeholdelse af sikkerhedsudstyr og personlige værnemidler.

Læs mere i vejledningen om '[Beredskabsplan ved personskade](#)'.

GYLLEUDSLIP

Hvis uheldet er ude, og der sker udslip af gylle, skal der sættes gang i afværgende foranstaltninger. Inden håndtering af gyllen er det vigtigt at iføre sig sikkerhedsudstyr, så der ikke sker en personulykke under de afværgende handlinger. Du skal straks kontakte det kommunale beredskabscenter (telefon 112), der kan hjælpe med at begrænse udslip, og som kan bistå ved oprydning.

© 2021 - SEGES Projektsitet